

8 มาตรการรองรับ ฤดูแล้ง

ปี 2567/68

รายละเอียด มาตรการฯ

เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ประหยัดน้ำ และลดการสูญเสียน้ำในทุกภาคส่วน
(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

4 5

เฝ้าระวังและแก้ไขคุณภาพน้ำ
(ตลอดฤดูแล้ง)

กำหนดแผนจัดสรรน้ำและพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง
บริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญ การใช้น้ำที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด
(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

3

6

เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชน/องค์กรผู้ใช้น้ำ
(ตลอดฤดูแล้ง)

สร้างความมั่นคงน้ำ
เพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร พร้อมปฏิบัติการเติมน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

2

Demand

Management

Supply

7

สร้างการรับรู้ประชาสัมพันธ์
(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

คาดการณ์และป้องกันพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ
(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

1

8

ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ
(ตลอดและหลังจากสิ้นสุดฤดูแล้ง)

กนช. มีมติเห็นชอบวันที่ 11 ตุลาคม 2567

จัดทำโดย กองบริหารจัดการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ข้อมูล ณ วันที่ 11 ตุลาคม 2567

มาตรการ 1

คาดการณ์และป้องกันพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ

(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

1.1 การจัดทำแผนที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ อุปโภคบริโภค การเกษตร และคุณภาพน้ำ (ช่วงก่อนและระหว่างฤดู) พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง และประเมินสถานการณ์ตลอดฤดูแล้ง

1.2 สำรวจ ตรวจสอบ พื้นที่แหล่งเก็บกักน้ำสำรอง และจัดทำ แผนปฏิบัติการสำรองน้ำ ในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำดิบ เพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร

1.3 เตรียมความพร้อมเครื่องจักรเครื่องมือให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และเข้าช่วยเหลือในพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำได้ทันสถานการณ์

1.4 จัดทำระบบฐานข้อมูลกลาง ที่มีมาตรฐานเพื่อใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยง/พื้นที่เกิดเหตุ (บ่อบาดาล)

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมทรัพยากรน้ำ | กรมควบคุมมลพิษ | กรมชลประทาน | กรมส่งเสริมการเกษตร | กรมอุตุนิยมวิทยา | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | การประปาส่วนภูมิภาค | การประปานครหลวง | สสน. | GISTDA | สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

กรมชลประทาน | กรมทรัพยากรน้ำ | กรมทรัพยากรน้ำบาดาล | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | การประปาส่วนภูมิภาค | การประปานครหลวง

กรมชลประทาน | กรมทรัพยากรน้ำ | กรมทรัพยากรน้ำบาดาล | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | จังหวัด | กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย | การประปาส่วนภูมิภาค | การประปานครหลวง

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ | กรมชลประทาน | กรมทรัพยากรน้ำ | กรมฝนหลวงและการบินเกษตร | กรมทรัพยากรน้ำบาดาล | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | จังหวัด | กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรการ 2

สร้างความมั่นคงน้ำ
เพื่อการอุปโภคบริโภค
และการเกษตร
พร้อมปฏิบัติการเติมน้ำ
อย่างมีประสิทธิภาพ

(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

2.1 พัฒนาระบบประปา ปรับปรุง และบำรุงรักษาระบบประปาเดิม เช่น ก่อสร้างระบบประปาใหม่ เป่าล้างทำความสะอาดบ่อบาดาล ซ่อมแซมระบบประปา เป็นต้น

2.2 เพิ่มความจุแหล่งน้ำเดิมและพัฒนาแหล่งน้ำใหม่ และเชื่อมโยงโครงข่ายน้ำและแหล่งน้ำในจุดที่มีศักยภาพ พร้อมเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ

2.3 จัดทำแผนปฏิบัติการฝนหลวงรองรับพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ และ ปฏิบัติการเติมน้ำให้กับแหล่งน้ำ พื้นที่เกษตรและพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำตามสภาพอากาศที่เหมาะสม

2.4 จัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิบัติการเติมน้ำใต้ดินในพื้นที่ที่มีศักยภาพ

2.5 จัดทำแผนปฏิบัติการและปฏิบัติการสูบน้ำในพื้นที่ที่มีศักยภาพ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมชลประทาน | กรมทรัพยากรน้ำ | กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน | การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย | กรมพัฒนาที่ดิน | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | การประปาส่วนภูมิภาค | กรุงเทพมหานคร | จังหวัด

- กรมฝนหลวงและการบินเกษตร

- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ 3

กำหนดแผนจัดสรรน้ำ และพื้นที่เพาะปลูกพืช

ฤดูแล้ง

บริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามลำดับ
ความสำคัญการใช้น้ำที่คณะกรรมการลุ่มน้ำ
กำหนด

(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

3.1 กำหนดแผนการจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนและบริหารจัดการน้ำให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญการใช้น้ำที่คณะกรรมการลุ่มน้ำแต่ละลุ่มน้ำกำหนด พร้อมจัดทำแผนปฏิบัติการส่งน้ำ และแจ้งแผนให้กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

3.2 กำหนดแผนเพาะปลูกพืชฤดูแล้งและขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยระบุพื้นที่คาดการณ์เพาะปลูก และแหล่งน้ำที่นำมาใช้ให้ชัดเจน ในรูปแบบแผนที่ เพื่อให้การเพาะปลูกสอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขการเพาะปลูกพืชพื้นที่นอกแผนและพื้นที่ที่ไม่สามารถสนับสนุนน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้ โดยมอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

3.3 ควบคุมการใช้น้ำของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนให้เป็นไปตามแผน และมีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบการขาดแคลนน้ำด้านอุปโภคบริโภคของพื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่าง และมอบหมาย มท. ร่วมกับ กษ. และ ทส. สร้างการรับรู้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อควบคุมการส่งน้ำให้ตรงตามวัตถุประสงค์

3.4 เตรียมน้ำสำรองสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง โดยการสนับสนุนจัดสรรน้ำเตรียมแปลงเพาะปลูกนารอบที่ 1 (นาปี) พร้อมจัดทำมาตรการเสริมเพื่อส่งน้ำไปยังพื้นที่ลุ่มต่ำเป้าหมาย โดยเฉพาะพื้นที่ลุ่มต่ำท้ายน้ำตอนล่างให้มีน้ำเพาะปลูกช่วงต้นเดือนพฤษภาคม 2568 ให้เก็บเกี่ยวได้ทันก่อนฤดูน้ำหลาก และทบทวนตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนองในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างให้มีความถูกต้องชัดเจน

3.5 สำรวจ ตรวจสอบ คั่นคลอง เขื่อนป้องกันตลิ่ง ถนนที่เชื่อมต่อกับทางน้ำ ในพื้นที่ที่อาจเกิดการทรุดตัว เนื่องจากระดับน้ำในทางน้ำที่อาจจะลดต่ำกว่าปกติ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กรมชลประทาน | กรมทรัพยากรน้ำ | กรมทรัพยากรน้ำบาดาล | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน | การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

กรมชลประทาน | กรมส่งเสริมการเกษตร | กรมทรัพยากรน้ำ | GISTDA | จังหวัด | กรมการปกครอง | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | กรมการพัฒนชุมชน | การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย | กรมประชาสัมพันธ์

- จังหวัด
- กรมการปกครอง
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ

กรมชลประทาน

กรมทางหลวง | กรมทางหลวงชนบท | กรมชลประทาน | กรมทรัพยากรน้ำ | กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น | กรมโยธาธิการและผังเมือง

มาตรการ 4

เพิ่มประสิทธิภาพ การใช้น้ำ ประหยัดน้ำ และ ลดการสูญเสียน้ำ ในทุกภาคส่วน

(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

4.1 สนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ถ่ายทอด เผยแพร่ผลการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ภาคการเกษตร และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนการเพาะปลูกพืชเพื่อลดความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำและเพิ่มรายได้ในพื้นที่ อาทิ ปลูกพืชใช้น้ำน้อยหรือพืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ ปรับปรุงระบบการให้น้ำพืช นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น

4.2 การประหยัดน้ำของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และประชาชน

- (1) วางแผนลดการใช้น้ำของหน่วยงานภาครัฐพร้อมประชาสัมพันธมิตรรณรงค์การใช้น้ำอย่างประหยัดในทุกภาคส่วน
- (2) ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงงานอุตสาหกรรมใช้ระบบ 3R เพื่อลดการใช้น้ำจากแหล่งน้ำต่าง ๆ

4.3 ลดการสูญเสียน้ำในระบบประปา และ ระบบชลประทาน

- (1) ลดการสูญเสียน้ำในระบบประปา
- (2) เพิ่มประสิทธิภาพส่งน้ำในระบบชลประทาน โดยการปรับรอบเวรการส่งน้ำ ให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการน้ำของพื้นที่ ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีภาพถ่ายดาวเทียมในการตรวจวัดปริมาณฝนและความชื้นในดิน
- (3) จัดทำปฏิทินรอบเวรการส่งน้ำในพื้นที่เกิดวิกฤติขาดแคลนน้ำ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สวทช. | GISTDA | กรมวิชาการเกษตร | กรมการข้าว | สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ | กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ | กรมส่งเสริมการเกษตร | กรมชลประทาน | กรมพัฒนาที่ดิน

- ทุกหน่วยงานภาครัฐ
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก

- การประปานครหลวง
- การประปาส่วนภูมิภาค
- กรมชลประทาน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- กรมการปกครอง
- GISTDA

มาตรการ 5

เฝ้าระวังและแก้ไข คุณภาพน้ำ

(ตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

เฝ้าระวัง ตรวจวัด ควบคุม และแก้ไขคุณภาพน้ำ
ในแม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายรอง รวมถึงแหล่งน้ำ
ที่รับน้ำจากภาคอุตสาหกรรม การเกษตร และชุมชน
รวมทั้งเตรียมแผนปฏิบัติการรองรับ กรณีเกิดปัญหา
และแจ้งเตือนพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ พร้อมทั้ง
รายงานผลการแก้ไขคุณภาพน้ำ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- การประปาส่วนภูมิภาค
- การประปานครหลวง
- กรมปศุสัตว์
- กรมประมง
- กรมชลประทาน
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม
- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- กรมทรัพยากรน้ำ
- กรมเจ้าท่า

มาตรการ 6

เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชน/องค์กรผู้ใช้น้ำ

(ตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

6.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำของชุมชนและองค์กรผู้ใช้น้ำที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำ โดยสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่มีอยู่ การเตรียมจัดหาน้ำสำรองและการกักเก็บให้มีน้ำเพียงพอสำหรับอุปโภคบริโภค และ/หรือการเกษตร ตลอดฤดูแล้ง รวมทั้งพัฒนา/เพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำชุมชน และส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำ การใช้ทรัพยากรน้ำร่วมกันระหว่างตำบลและองค์กรผู้ใช้น้ำที่อยู่ใกล้เคียงกัน

6.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเทคนิคในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารบังคับน้ำ เครื่องสูบน้ำ ระบบประปาท้องถิ่น เครื่องจักรเครื่องมือ อื่นๆ เป็นต้น โดยการอบรมให้ความรู้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของชุมชนและท้องถิ่นสามารถดูแลบำรุงรักษาและแก้ไขให้สามารถกลับมาใช้งานได้ในปีถัดไป

6.3 ขับเคลื่อนผ่านกลไกองค์กรผู้ใช้น้ำ โดยการส่งเสริมองค์ความรู้แนวคิด วิธีการ ใช้น้ำอย่างประหยัดน้ำ เช่น การจัดทำคู่มือการใช้อย่างรู้คุณค่าและประหยัดน้ำ เป็นต้น

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
  - กรมชลประทาน
  - กรมทรัพยากรน้ำ
  - สสน.
  - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
-
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
  - กรมชลประทาน
  - กรมทรัพยากรน้ำ
  - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
  - การประปาส่วนภูมิภาค
  - สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
-
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
  - กรมชลประทาน
  - กรมทรัพยากรน้ำ
  - กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
  - การประปาส่วนภูมิภาค
  - การประปานครหลวง

มาตรการ 7

สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์

(ก่อนและตลอดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

สร้างการรับรู้ ประชาสัมพันธ์ สถานการณ์และ
แผนบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ
ในการใช้น้ำอย่างประหยัด และเป็นไปตามแผน
ที่กำหนด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- กรมประชาสัมพันธ์
- กสทช.
- กรมชลประทาน
- กรมทรัพยากรน้ำ
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- การประปานครหลวง
- การประปาส่วนภูมิภาค
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรการ 8

ติดตามและประเมิน ผลการดำเนินงาน

(ตลอดและหลังจากสิ้นสุดฤดูแล้ง)

การดำเนินงาน/กลไก

8.1 ติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน
รายงานผลการให้ความช่วยเหลือ และหากพบ
การขาดแคลนน้ำหรือภัยแล้ง ให้รายงานมายัง
สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติและ
คณะกรรมการลุ่มน้ำ

8.2 ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ
พร้อมสรุปบทเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- คณะกรรมการลุ่มน้ำ
- ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
- ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง